

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. II. Præcipuæ objectiones solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

79 Dico secundò: ad assentiendum veritatibus supernaturalibus, siue illæ sint supernaturales si- mul ex parte objecti & rationis sub qua, siue tantum ex parte rationis sub qua, seu motivi, gra- tia interna requiritur.

Hec conclusio est certa de fide, & definita in pluribus Conciliis contra Pelagium, qui in primo & secundo statu suæ hæresis negavit gratiam internam esse necessariam ad credendum, existimans ad hoc sufficere gratiam externam, nimirum prædicationem Evangelii. In quo errore fatetur Augustinus lib. de prædest. Sanctorum cap. 7. se fuisse ante Pontificatum, putans fidem, quæ in Deum creditur, non esse donum Dei, sed esse in nobis à nobis, & per illam nos impetrare Dei dona, quibus temperanter, piè, & iustè vivamus in hoc sæculo; illumque ibidem, & capite præcedenti, variis Scripturæ testimoniis refellit, præsertim ex illo Apostoli ad Philip. x. vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, sed utiam ut pro illo patiamini; & ex illo ad Ephesios 2. Gratia estis salvati per fidem, & hoc non ex vobis, Deum donum est. Addit etiam illud 1. ad Corinth. 4. Quid habes quod non accepisti? si autem accepisti, quid gloriaris quasi non acceperis? eoque præcipue testimonio dicit se fuisse convictum, ac permo- tum ad retractandum quod ante Pontificatum docuerat. Item urget Pelagianos ex verbis ejus- dem Apostoli immediate præcedentibus: Quis te discernit si enim (inquit) fides esset in nobis ex nobis, quilibet fidei ducere posset, si des mea, quam non ex gra- tia sed ex me ipso habeo, me discernit. Urget etiam eos ex illo 2. ad Corinth. 3. Non sumus sufficientes cogitare aliquid a nobis quæ ex nobis. Minus enim est cogitare quæ a credere, nam credere est cogitare cum assensu; si ergo non possumus ex nobis cogitare veritates supernaturales, multò minus eas possumus credere. Denique idem S. Doctor lib. de bono persever. cap. 19. in ejusdem veritatis confirmationem profert egregia Cypriani, Ambrosii, & Gregorii Nazianzeni testimonia, quæ brevitas causa prætermittit.

Favet etiam manifesta ratio: Assensus enim fidei quo prædictis veritatibus assentimur, est supernaturalis, cum illas sub motivo, seu ratione formali sub qua supernaturali, nempe lumine di- vine revelationis, attingat: Ergo est impropor- tionatus visibus naturalibus intellectus, subin- deque indiget elevatione ad illum elicendum.

80 Confirmatur: Fides est primum nostræ justifi- cationis initium, fundamentum, & radix, prima- que dispositio ad gratiam justificantem; ut de- clarat Sacra Synodus Tridentina sess. 6. cap. 6. At dispositio est ejusdem ordinis cum forma ad quam præparat & disponit subjectum: Ergo cum gratia quæ justificatur sit supernaturalis, fides etiam in supernaturali ordine debet consti- tui, ac proinde vires naturales excedere.

81 Dico tertio: ad credendum ex motivo super- naturalis, non solum requiritur auxilium super- naturale in intellectu, sed etiam in voluntate. Est contra Semipelagianos, qui licet cum Ecclesia Catholica faterentur, nos non posse credere my- steria revelata sine gratia, contendebant tamen initium fidei esse à nobis, scilicet piam affectio- nem ad credendum, seu quemdam credulitatis affectum. Qui error proferitur à Concilio Arausico can. 7. his verbis: Si qui sicut augmentum, ut etiam initium fidei, ipsumque credulitatis affectum, non per gratia donum, sed naturaliter nobis inesse dicit, Apostolicum dogmatibus adversariis probatur, &c. Illum

etiam S. Augustinus locis conclusionem primâ ci- tatis impugnat illis Scripturæ testimoniis, quæ i- bi retulimus. Quibus adjungi potest id quod dicitur Actuum 16. De quadam Lidia purpuraria, nimirum Deum aperuisse ei cor, ut intenderet & crederet his quæ dicebantur à Paulo: nam ibi per cor significatur voluntas, quæ prius à Deo tangi & immutari debet per auxilium gratiæ, quam intellectus præbeat assensum veritatibus revela- tis. Quod ut magis pateat:

Sciendum est ex Tractatu de fide, veritates supernaturales in hoc differre à naturalibus, quod istæ habent evidentiam vel ex seipsis, vel ex medio per quod illuminantur; ratione cujus evidentiæ convincunt intellectum, & ab eo qua- si extorquent assensum, absque eo quod sit ne- cessarium eum à voluntate ad talem assensum applicari, saltem applicatione liberâ: illæ verò nullam habent evidentiam, ratione cujus earum certitudo penetrari possit ab intellectu; subin- deque quantumque proponantur, non convin- cunt intellectum, nec ipsum trahunt ad præben- dum assensum, sed necessarium est, ut à volun- tate specialiter applicetur ad hujusmodi assen- sum. Unde bellè Augustinus Tract. 36. in Joan. Intrare quis quis in Ecclesiam potest nolens, accedere ad altare potest nolens, sed credere non potest nisi volens. Hæc autem applicatio, pia motio, seu affectio voluntatis communiter appellatur. Hoc supposito,

Facile sic potest suaderi conclusio. Ad cre- dendum ex motivo supernaturali requiritur pia affectio voluntatis, quæ efficaciter moveat & determinet intellectum ad assentiendum veri- tatibus ipsi revelatis: Ergo etiam requiritur auxi- lium supernaturale ex parte voluntatis. Paret consequentia: quia voluntas suis viribus solis non potest movere efficaciter ad actum super- naturalem, cujusmodi est credere ex motivo su- pernaturali.

Confirmatur: Illa pia affectio voluntatis ha- bet objectum supernaturale: Ergo est superna- turalis; subindeque auxilium supernaturale pro principio formali exposcit. Utraque consequen- tia patet: nam ex supernaturalitate objecti for- malis, &c. colligitur supernaturalitas in actu, & ex supernaturalitate actus, supernaturalitas au- xilii & principii. Antecedens probatur: Obje- ctum volitum à pia affectione, est ipse actus fi- dei formaliter; Sed ille est supernaturalis: Ergo pia illa affectio habet objectum supernaturale.

Hæc ratio probat requiri auxilium gratiæ ex parte voluntatis, non solum ad actum fidei for- matæ quæ est cum charitate, sed etiam ad actum fidei informis, qualis est in peccatore; cum eni- talis actus sit intrinsecè supernaturalis, utpote ex motivo supernaturali divine revelationis procedens. Unde quando Concilium Arausi- canum canone supra citato definit, ipsum credu- litatis affectum esse in nobis per gratiæ donum, non loquitur præcisè de pia affectione, quæ ini- tiat fidem, disponentem ultimum ad justificatio- nem, sed de illa, prout quemcumque actum fi- dei supernaturalis initiat.

§. II.

Præcipue objectiones solvuntur.

82 Contra primam conclusionem nullum est ar- gumentum difficile. Sed contra secundam istud obijci potest, Veritates supernaturales sunt intra obje-

objectum specificativum nostri intellectus: Ergo viribus naturae possunt ab illo attingi. Antecedens est certum: si enim tales veritates non essent intra objectum specificativum intellectus nostri, ille quamvis auxilio supernaturali adjutus, non posset eas attingere, cum nulla potentia extra suum objectum specificativum exire possit. Consequentia vero probatur. Quaecumque potentia potest viribus propriis attingere quidquid est intra suum objectum specificativum: Ergo si veritates supernaturales & nostrae fidei mysteria, intra objectum specificativum nostri intellectus continentur, viribus naturae poterunt ab eo attingi.

36 Respondeo distinguendo Antecedens: sunt intra objectum specificativum, proportionatum, nego Antecedens: improprium, concedo Antecedens: & nego Consequentiam. Ad cuius probationem eodem modo distinguendum est Antecedens: Quaecumque potentia potest viribus propriis attingere quidquid est intra suum objectum specificativum, proportionatum, concedo: improprium, nego.

37 Explicatur solutio hoc exemplo. Licet lux Solis contingatur intra objectum specificativum visus, quod est corpus acidum vel coloratum; quia tamen ob nimium ejus splendorem non est intra objectum proportionatum oculi corporei ab eo videri nequit, nisi virtute aliqua speciali & extraordinaria roboretur. Ita similiter, quamvis veritates supernaturales & mysteria fidei sint intra objectum essentiale & specificativum nostri intellectus, quod est ens ut abstractum à naturali & supernaturali, à creato & increato, à spirituali & corporeo; quia tamen non continentur intra ipsius objectum proportionatum & connaturale (quod pro hoc statu est ens intelligibile per convenientiam ad phantasmata, & per species à sensibus acceptas) non possunt viribus naturae ab eo attingi, sed debent prius proportionari, medio lumine levante potentiam, & collocante eam in eodem ordine supernaturali.

38 Contra tertiam conclusionem objicitur: Si ad credendum requiratur auxilium supernaturale ex parte voluntatis, sicut requiritur ex parte intellectus, sequitur quod sicut in intellectu, praeter auxilium actuale, ponitur habitus supernaturalis fidei, quo inclinatur permanenter ad credendum; ita supponendus aliquis habitus supernaturalis in voluntate, quo illa pariter permanenter inclinatur ad impetrandum actum fidei. Sed hoc videtur absurdum. Ergo & illud. Major videtur vera; cum eadem sit ratio de habitu, ac de auxilio, & de voluntate ac de intellectu. Minor vero falsae: Talis habitus supernaturalis in voluntate receptus, nec erit virtus theologica (cum virtutes theologicae sint tantum tres nimirum fides, spes & caritas) nec moralis; quia virtutes morales insulse amittuntur per peccatum mortale cum ipsa gratia à qua emanant; si vero talis habitus diceretur in voluntate, ille in peccatore remaneret, sicut fides, cum peccatore actum fidei informis elicere possit. Ergo, &c.

39 Respondeo primò negando sequelam Majoris: sicut enim in naturalibus ad opera artis efficienda ponitur habitus in solo intellectu, non autem in voluntate, quamvis ipse & instrumenta debeant in voluntate moveri: ita ad assentiendum mysteriis revelatis non est ponendus habitus in voluntate, sed in solo intellectu, licet intellectus assensum fidei non eliciat, nisi applicatus à voluntate; sed sufficit quod voluntas ad hanc

A applicationem per actuale auxilium eleveatur. Ratio vero disparitatis inter intellectum & voluntatem, quantum ad actum fidei, est, quia intellectus est elicivus immediate actus fidei, & ideo in eo est formalis & immediata difficultas; voluntas vero mediatè solum & applicativè ad illum concurrat.

90 Respondeo secundò, datà sequelà Majoris, negando Minorem. Ad cuius probationem dicendum est, talem habitum in voluntate receptum, nec esse propriè virtutem moralem, nec theologiam, sed reductivè pertinere ad virtutem theologiam, scilicet ad fidem, ut via & dispositio ad illam. Ultraque solutio probabilis est: quae verò sit probabilior, & doctrinæ D. Thomae conformior, dicemus in Tractatu de fide, ad quem hujus difficultatis solutio pertinet.

91 Objicitur insuper contra eandem conclusionem: Potest aliquis velle credere propter vanam gloriam; Sed talis volitio non potest esse ex auxilio speciali, cum sit peccatum & Deus specialiter ad actum peccati concurrat. Ergo non est necessarium speciale auxilium ad ipsam affectionem, sive initium credendi. Minor videtur certa: Major etià communiter recipitur, & est D. Thomae 2.2. qu. 47. ar. 13. ad 2. ubi dicit actum fidei non postulare ex se conformitatem ad appetitum rectum: unde sicut character sacerdotalis ex propria ratione ordinat ad verè consecrandum, non autem ad benè; ita fides ordinat essentialiter ad Deum in ratione veri, non autem in ratione boni & ultimi finis.

92 Respondeo concessa Majori, distinguendo Minorem: talis volitio non potest esse ex auxilio speciali, quatenus est moraliter mala, concedo Minorem: prout est in ordine physico, nego Minorem, & Consequentiam. Sequitur ergo cum Sacerdos vult consecrare propter vanam gloriam, vel propter sortilegium, intentio illa, ut consecrativa, & productiva corporis Christi sub speciebus, est à Deo, speciali auxilio concurrente; ut autem est intentio vanae gloriae, aut sortilegii, non est à Deo, sed à prava voluntate: ita pariter dum quis vult elicere actum fidei ob vanam gloriam quamvis talis volitio in esse mali moralis in solam voluntatem reducatur; si tamen consideretur in esse physico, procedit ab auxilio supernaturali, quia sub hac ratione respicit objectum supernaturale, quia talis scilicet assensum fidei terminatum ad divinas veritates, sub ratione formali divinae revelationis.

§ III.

Corollarium notatu dignum.

93 Ex dictis inferes contra Durandum, Cajetanum & Molinam, auxilium gratiae, quod diximus requiri ad assentiendum veritatibus revelatis, non esse necessarium solum propter aliquem modum ipsius assensus, sed propter ejus substantiam & entitatem; ita ut cum solo concursu generali non possit homo elicere alium assensum, qui sit similis & ejusdem speciei cum isto, quantum ad substantiam.

94 Probatur breviter: Assensus de quo loquimur est quoad substantiam & entitatem supernaturalis: Ergo non potest produci, etiam quoad substantiam cum solo concursu generali, sed ad eum requiritur auxilium supernaturale. Consequentia patet ex supra dictis: nam actus supernaturalis ex eo